

Praktijkvoorbeelden lectoraat Saxion

- Wijkvoorziening DOK Zuid Apeldoorn
- Wooncomplex Vogelbuurt Apeldoorn
- Wooncomplexen Hengelose Es Noord
- Wooncomplex Theresiastraat Hengelo
- Parkeervoorzieningen Deventer Ziekenhuis
- Openbare verlichting en sociale veiligheid Provincie Overijssel.

Alle rapporten staan op de HBO-kennisbank (Zoek op 'Korthals') en op mijn website: www.crimefreecities.com

Per voorbeeld

- Opdrachtgever
- Situatieschets
- Probleemstelling
- Aanpak
- Uitkomst
- Lessen

DOK Zuid Apeldoorn

- Opdrachtgever: woningcorporatie
- Situatie: grootschalig nieuw multifunctioneel centrum (wijkgebouw gecombineerd met scholen)
- Probleem: overlast (parkeren, onveiligheidsgevoelens, overlast van jeugd)

DOK Zuid Apeldoorn

- Probleemstelling: *Welke maatregelen dragen bij tot een vermindering van overlast (inclusief parkeeroverlast) en onveiligheidsgevoel en verhogen de aantrekkelijkheid van het complex voor gebruikers en bewoners?*
- Aanpak: schouw (overdag en 's avonds), interviews sleutelpersonen, bewonersenquête
- Uitkomst: aanbevelingen voor de aanpak van het voorplein en de begane grond van het gebouw; aanbevelingen voor het vergroten van de organisatorische samenhang

Voorbeeld aanbeveling: invoeren betaald parkeren en regeling verkeerscirculatie

Geleerde lessen

- Een multifunctioneel gebouw vormt een risico in het beheer: er zijn veel collectieve voorzieningen, partijen moeten samenwerken, dat lukt vaak niet en is ingewikkeld
- Ontwerp een multifunctioneel gebouw, en de ruimte daaromheen, zo eenvoudig en eenduidig mogelijk: dan wordt het eigenaarschap van een onderdeel door een specifieke functie of organisatie makkelijker geaccepteerd.

Vogelbuurt Apeldoorn

- Opdrachtgever: woningcorporatie
- Situatieschets: buurt van 120 verouderde eengezinswoningen moest gefaseerd worden gesloopt; de nieuwbouw vond feitelijk op het bouwterrein plaats
- Probleemstelling: hoe doe je dat op een sociaal veilige manier?
- Aanpak: interviews met experts, toetsing sloopvarianten aan speciaal ontwikkelde checklist

Situatieschets Vogelbuurt Apeldoorn

Na de realisering van de nieuwbouw...

Uitkomst en geleerde les

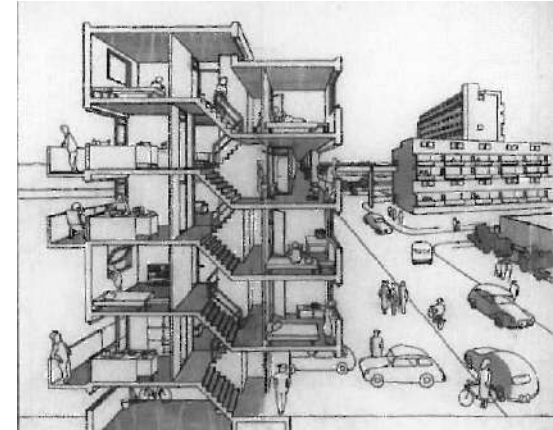
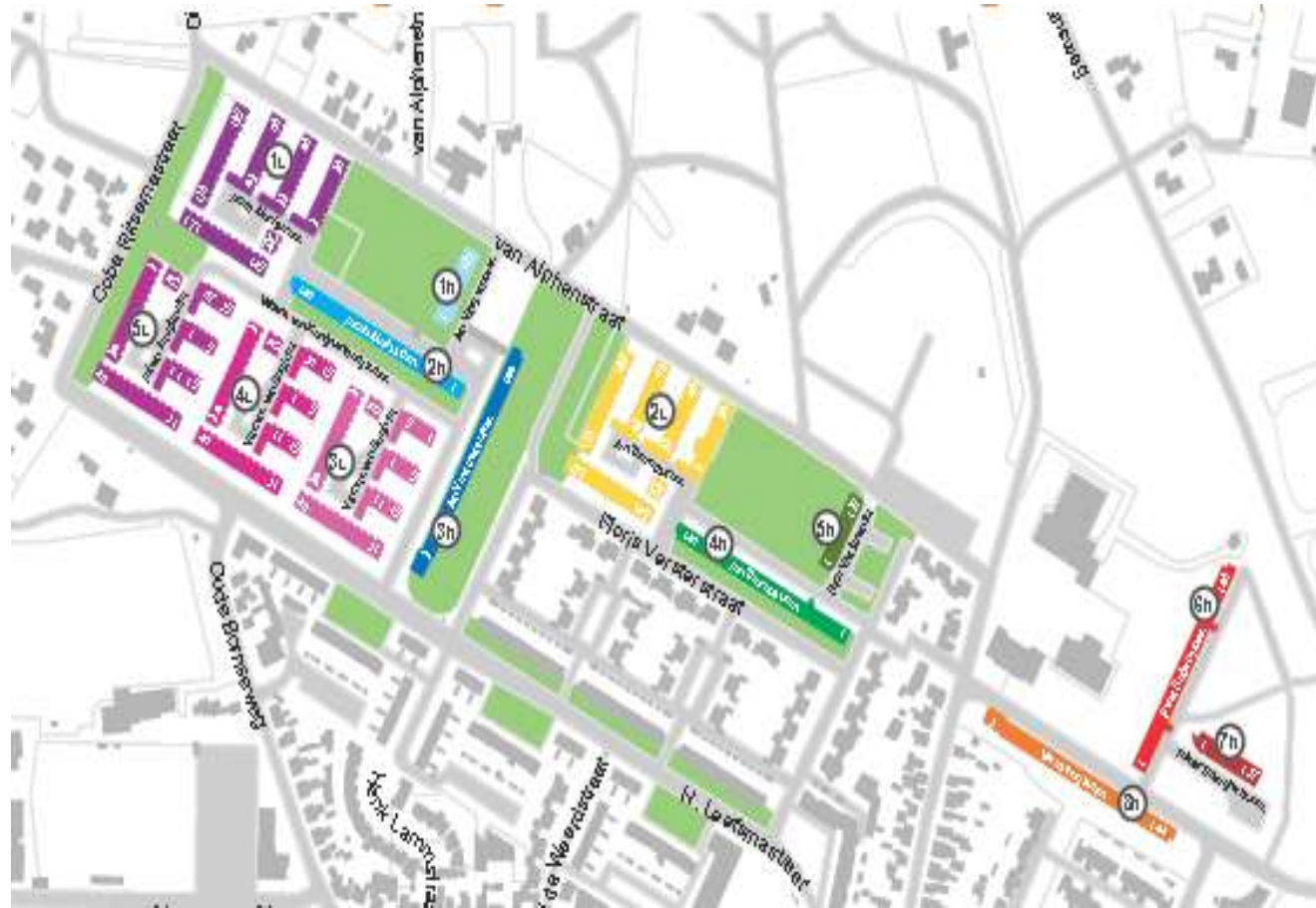
Uitkomst was een aanbeveling voor een bepaalde fasering van de sloop en de nieuwbouw, echter de opdrachtgever koos voor een andere fasering. Die beslissing al eerder genomen dan het moment waarop het rapport klaar was. Au!!

Geleerde les: dicht bij het proces van de opdrachtgever blijven, zo kun je zorgen dat je wel op tijd bent met je advies.

Hengelose Es Noord

- Opdrachtgever: woningcorporatie
- Situatie: jaren zestig wijk met behoorlijk veel veiligheidsproblemen die deels gesloopt, deels gerenoveerd ging worden; monumentale status vanwege bijzondere architectuur
- Probleemstelling: hoe (on)veilig is de situatie op het moment? Welke aanbevelingen kun je doen voor het ontwerp van de nieuwbouw en de aanpak van de renovatie alsmede de herinrichting van de openbare ruimte, inclusief aangrenzend park?
- Aanpak: schouw, expert interviews, literatuurstudie, bezoek referentieproject, bewonersenquête, maquettes van ontwerpvarianten maken en vergelijken op veiligheidsaspecten

Situatie

Uitkomst

- Aanbevelingen voor de nieuwbouw (sterk ingedikte checklist)
- Aanbevelingen voor de renovatie (ook procesmatige)
- Aanbevelingen voor de aanpak van het park en de openbare ruimte tussen de flats

Aanbeveling (voorbeeld): maak van dit anonieme stuk groen een brede laan die toegang geeft tot het park (nu loopt de ruimte dood op een 'muur' van groen)

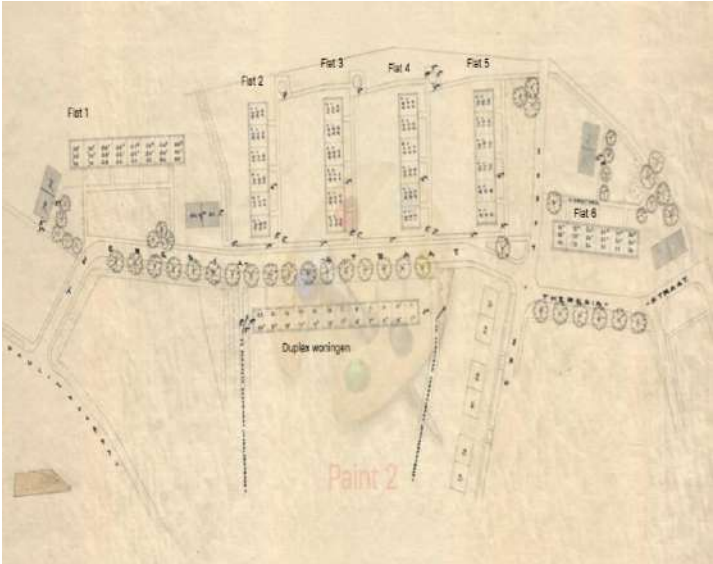
Lessen

- De opdrachtgever wil uiteindelijk toch een simpele checklist die hij mee kan geven aan de partijen die voor en met het werken: hij neemt die eisen op in het contract!
- Beschouwing van de bredere context (in dit geval het park) geeft een meerwaarde aan het onderzoek
- Het werken met maquettes geeft op gemakkelijke wijze goed inzicht in de kwaliteit van ontwerpvarianten. Dat kan met een echte maquette maar ook met google sketch up.
- Het analyseren van een referentie (casus Leeuwarden) geeft inzicht en diepgang aan de analyse van de veiligheidssituatie en biedt een bredere kijk op oplossingsrichtingen (in Leeuwarden zocht men daarin meer de breedte op met de inrichting van een buurtbeheerbedrijf)

Theresiastraat Hengelo

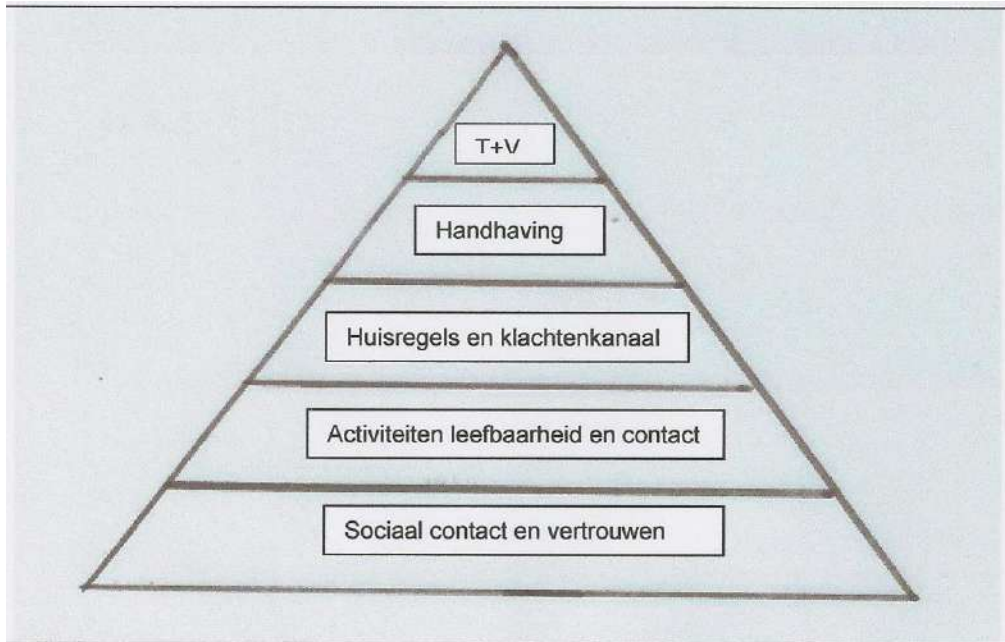
- Opdrachtgever: woningcorporatie
- Kleinschalig jaren vijftig flatcomplex met veel overlastproblemen (vuil, lawaai, drugs, drank), huisvesting bijzondere en kwetsbare doelgroepen
- Hoe kun je met organisatorische en eenvoudige fysieke maatregelen de situatie verbeteren?
- Aanpak: schouw, bewonersenquête en –interviews (erg lastig te benaderen doelgroep); literatuur: nauwelijks te vinden.

Situatie

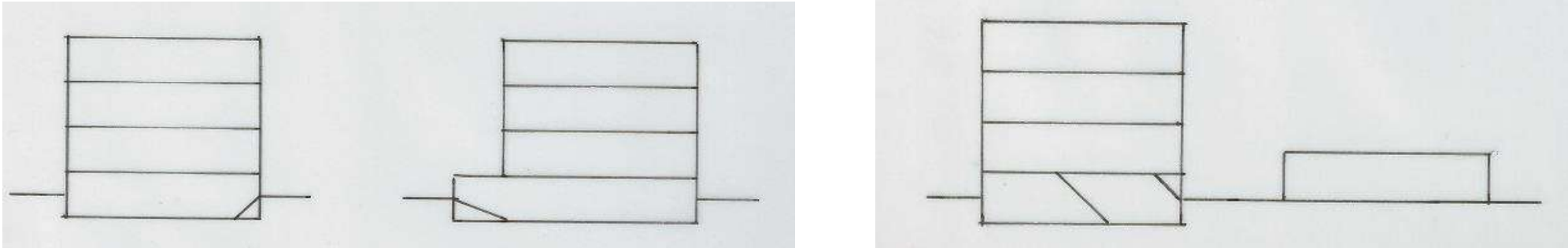
Uitkomst

- Geordende set van aanbevelingen voor sociale en organisatorische maatregelen
- Set van eenvoudig toe te passen fysieke maatregelen (niveau 'deurdranger')
- Aanbevelingen voor de renovatie op de langere termijn: ontwerp oplossingen voor ruime fietsenbergingen

sociale en organisatorische maatregelen van breed (toepasselijk op de gehele bewonerspopulatie) tot smal (toepasselijk op bijzondere doelgroepen binnen de totale bewonerspopulatie)
(T+V = Toewijzing en Verhuur)

Opties voor de fietsenbergingen

Linkeroptie: verlengen van de fietsenkelder, verleggen van de ingang

Rechteroptie: vrijstaand bergingengebouw realiseren, oude fietsenkelder bij de benedenwoningen betrekken

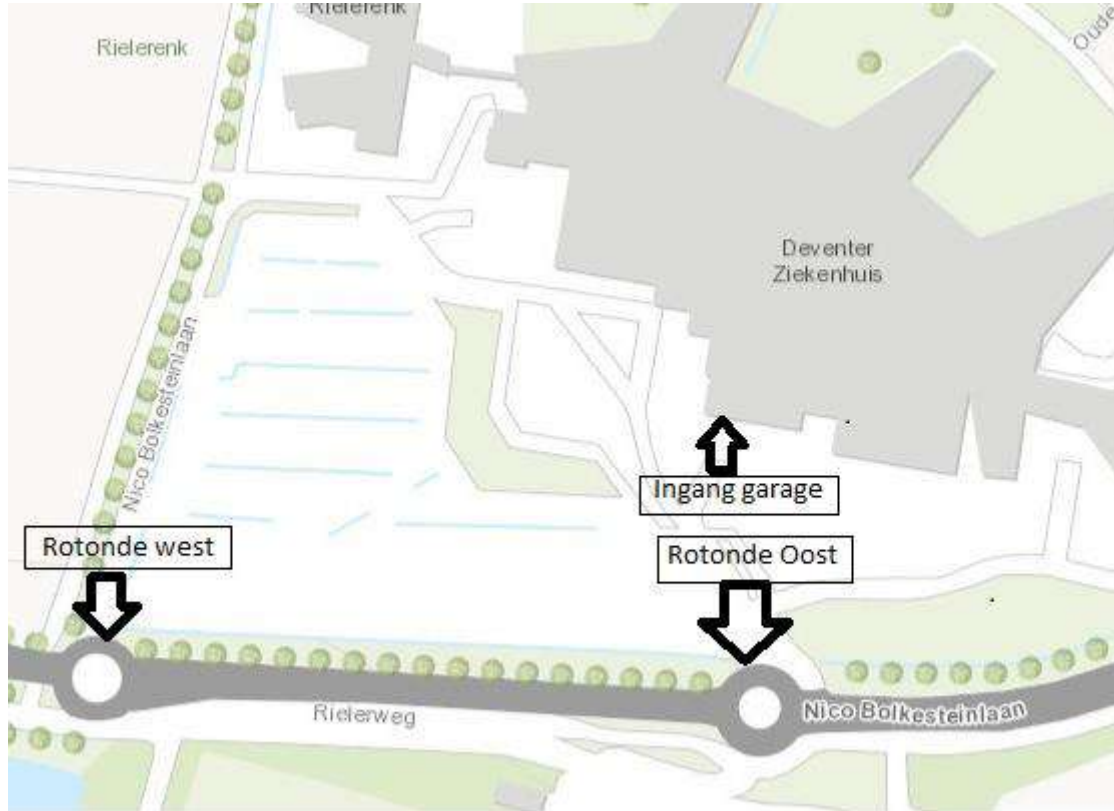
Lessen

- Moeilijk te benaderen doelgroep: de aanhouder wint, en stel er iets tegenover als men mee wil werken (al is het een kom soep)
- Smeed het ijzer als het heet is: heb je bij de bewoners interesse gewekt voor de woonomgeving, start dan meteen met de organisatorische maatregelen (bijvoorbeeld een opzoomeractie)

Deventer ziekenhuis

- Opdrachtgever: ziekenhuis
- Situatieschets: te kleine en versnipperde parkeervoorzieningen, klachten vanuit het personeel over onveiligheid en lange loopafstanden
- Probleemstelling: welke knelpunten in de sociale veiligheid van de parkeervoorzieningen zijn er en met welke maatregelen zijn deze op te lossen?
- Aanpak: schouw, literatuurstudie, bezoek referentie-ziekenhuizen, expert interviews, personeelsenquête

Situatie

Uitkomst

- Buitenterrein werd onveiliger gevonden door personeel dan de garage
- Naast fysieke zijn ook organisatorische aanbevelingen gedaan: bijvoorbeeld een regeling voor het veilig parkeren voor wie nachtdienst moet doen
- Aanbevelingen voor de aanpak van het buitenterrein zijn meegenomen in herinrichting (aanpak garage volgt later)

Lessen

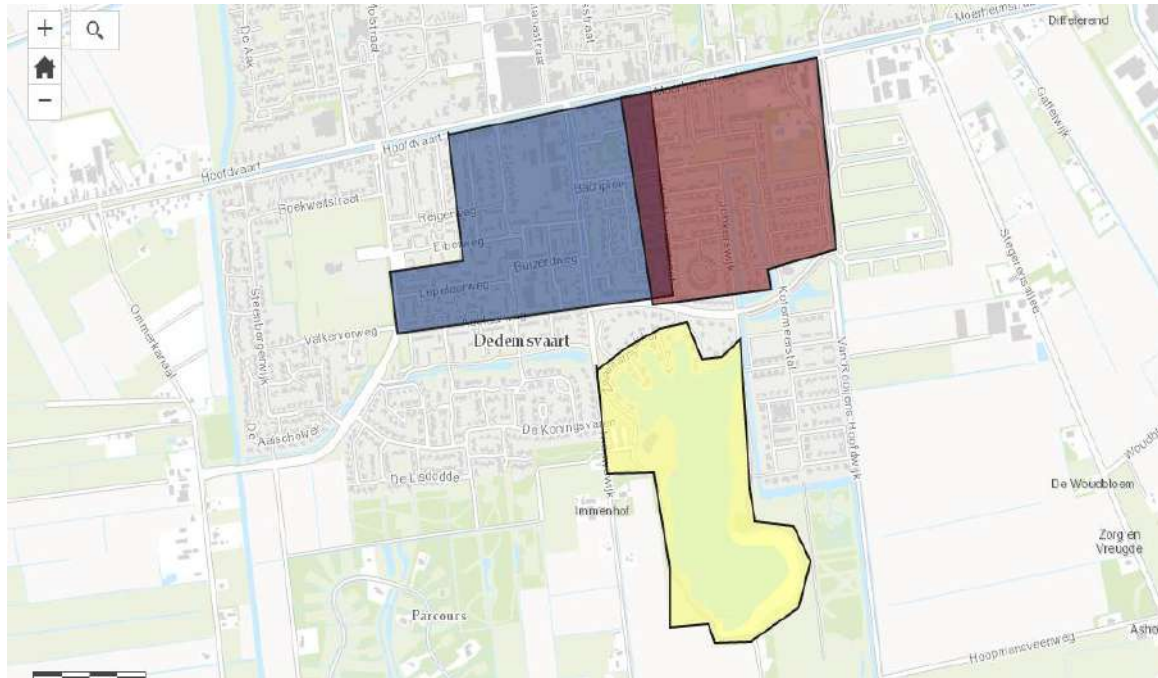
- Analyseer bij een enquête ook de kwalitatieve respons (opmerkingen van respondenten), deze kan een ander beeld geven dan de statistiek
- Werken met referentiemodellen (andere ziekenhuizen) is erg leerzaam
- In een garage kun je veel meer doen met CPTED dan op een buitenterrein (o.a. met kleuren en bewegwijzering)
- Haal je voorbeelden voor de aanpak van een garage ook uit het buitenland

Bewust Verlichten

- Opdrachtgever: provincie Overijssel
- Situatieschets: overheden willen lichtvervuiling en energieverspilling tegengaan, door vermindering van verlichting of overgang naar energiezuinige lampen (LED)
- Probleemstelling: hoe kan verlichting worden verminderd of aangepast, zodanig dat de beleving van de sociale veiligheid en verkeersveiligheid er niet op achteruit gaat?
- Aanpak: experimenten in 5 gemeenten (woongebieden, wegen en fietspaden) waarbij een voormeting en een nameting is gedaan; deels ook met een controlegebied.

Situatie voorbeeld 1 (Dedemsvaart)

Voorbeeld van experimenten in Dedemsvaart, gemeente Hardenberg: experimentwijk woongebied (blauw), controlewijk woongebied (paars), recreatiegebied met rondlopend fietspad (geel)

Situatie voorbeeld 2 (Enschede)

Situatie voorbeeld 3 (Wijhe)

Uitkomsten

- In woonwijken (overgang naar LED verlichting) nam het verlichtingsniveau toe, tegengesteld aan de doelstelling van het project
- Het verhoogde verlichtingsniveau leidde in gebieden met een relatief hoge onveiligheid (Enschede) tot een significante toename van de veiligheidsbeleving, in gebieden met een lage of gemiddelde veiligheidsbeleving was er geen of geen significant effect op de veiligheidsbeleving
- Op fietspaden, waar het licht verminderd of geheel verwijderd werd, leidde de ingreep tot een significante verslechtering van de veiligheidsbeleving.

Lessen

- Het werken met een controlegebied maakt het onderzoek complexer, maar de uitkomsten wel zuiverder
- Experimenteel onderzoek, waaruit geen gebiedsspecifieke aanbevelingen (mogen) volgen, is minder motiverend voor de uitvoerders en de respondenten (het is geen 'echt' CPTED onderzoek)
- Het meten van licht is een vak apart, is tijdrovend en vergt een gedegen voorbereiding.

Vervolg 'Bewust Verlichten'

- 2018: Afstudeerprojecten in Rotterdam, Amsterdam, Zwolle en Deventer (samenwerking tussen Saxion, Inholland, Hogeschool Utrecht en Avans)
- 2019: 2e afstudeerproject in Rotterdam en Amsterdam, afstudeerprojecten in Almelo en Dordrecht. (3 studenten van Inholland!)

Vraagstelling: wat is de behoefte aan openbare verlichting bij verschillende doelgroepen en hoe verschilt de behoefte per wijktype?

Landelijke bundeling van resultaten door Licht en Donker Advies (Daaf de Kok en Harm Jan Korthals Altes). Eindrapport: 2020/21.

Interesse in een afstudeerstage? Contact: harmjan@crimefreecities.com